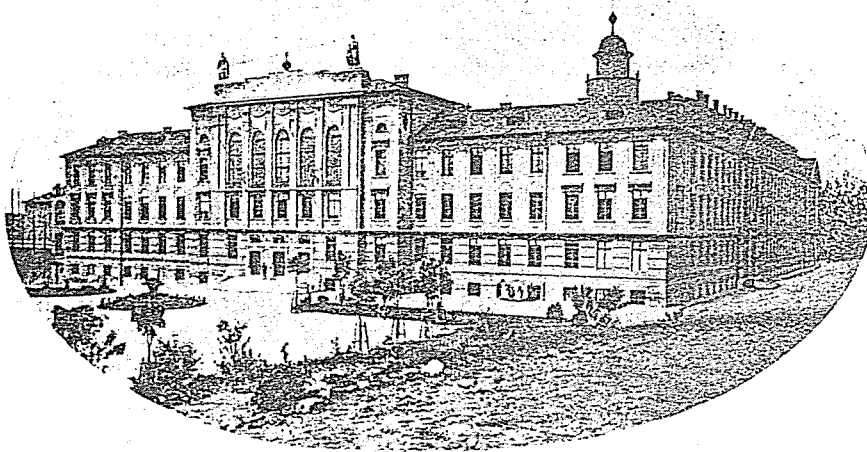

GÖDÖLLŐI PREMONTREI ÖREGDIÁKOK EGYESÜLETE

1995/2

"F e l s ő b b o s z t á l y b a l é p h e t . "

Ezt a rövid, színtelen bejegyzést annak idején év végi bizonyítványaink záradékaként valami elismerésféle biztatásnak éreztük.

Az 1992-ben újra megnyitott Gödöllői Premontrei Gimnázium idén ősszel negyedszer, "léphet felsőbb osztályba", állami és egyházi feletteseinek, de főleg a gyermekeiket ide beírató helybeli és környékbeli szülőknek elismerése és bizalma révén. A negyvennégy évi kényszerszünet után nagyon megfogyatkozott szellemi és anyagi erőtartalékokkal nemcsak a múlt folytatására vállalkoztunk, de becsatlakoztunk az utóbbi években újra megnyíló nyolcosztályos gimnáziumok mezőnyébe is, vállalva mindazokat a követelményeket és elvárásokat, amelyeket mind állami, mind egyházi szinten ez elé, az újra feltámasztott iskolatípus elé állítanak.

A reáltárgyaknak humán ismeretekkel való ötvöztetését a modern élőnyelvek segítségével a régi gödöllői premontrei reál- és a későbbi francia gimnáziumtól átvett örökségként folytathatjuk, de hogy az alsó négy osztályban az arra rátermett és törekvő diákjainkat angolból vagy németből középfokú nyelvvizsgára is előkészítsük, ez a múlthoz képest már többlet!

Sok öregdiákunk kérdőjelezte meg azt a változtatást, hogy a latin nyelvet csak ötödik osztályban kezdjük tanítani egy másik, valószínűleg a francia nyelv "alternatív" párjaként azon tanulók számára, akik már tizenöt évesen sejtik, hogy egyházi, jogi, orvosi vagy más, latin tudást igénylő tudományos pályán szeretnék folytatni tanulmányaikat.

Egyházi főhatóságaink kívánsága szerint a hittan oktatását olyan szinten szeretnők végezni, az órarendbe illesztve, de a többi tantárgyra is kiosztva, hogy tanulóink a kellő világnézeti, filozófia- és társadalomtörténeti ismeretek birtokában érettségi tárgyként is választhassák.

A felsorolt régi és új lehetőségek hasznosításával iskolánk ifjúsága minden évben kiműveltebben "léphet felsőbb osztályba", és négy év múlva első érettségizőink már biztosítani tudják Öregdiák Egyesületünk további fennmaradását és működését.

Gödöllő, 1995. nov. 5-én, Szent Imre herceg ünnepén.

Fényi Ottó O. Praem.
perjel, igazgató

A jövő esztendőben lesz születésének 125. és halálának 45. évfordulója. Ha a fácánosi gimnázium jelent valamit az öregdiákok számára, már pedig sokat jelent, emlékeink - különösen az iskola első 15 évének diákjai lelkében - szorosan kapcsolódnak az iskola első igazgatójához, aki 1924-től 1934-ig egyszemélyben volt a Reálgimnázium igazgatója, a Szent Norbert Nevelőintézet rektora, a rendház főnöke, a korabeli magyar pedagógiai élet kiemelkedő személyisége.

A premontrei rend kassai gimnáziumának volt tanulója. Az érettségi vizsga után a Rendbe lépett, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen magyar-latin szakos középiskolai tanári oklevelet szerzett.

Életpályája négy egyenlőtlen részre osztható:

1897-1924: Kassán tanár és utolsó házfőnök, a kassai Jogakadémia magántanára és akadémiai hitszónok

1924-1934: a gödöllői intézmények vezetője

1934-1941: a Norbertinum régense, a katolikus iskolák elnök-főigazgatója

1941-1951: nyugdíjban Gödöllőn, majd a Rend szétszórása után Tolcsván.

Mihozzánk, gödöllői diákokhoz a második életszakasz kapcsolódik, ezért erről írok kissé bővebben. A kassai évekről annyit említek meg, hogy osztályfőnöke és magyartanára volt Mécs Lászlónak. Még láttam a Breviáriumban a költő által kedves tanárának, dr. Stuhlmann Patriknak mély tisztelettel dedikált Epercsokor a kormos kalapon című 1947-ben írott versét. (Egyik Mécs-kötetben sem láttam ezt a versét feltüntetve.)

1924-ben volt tanárának, a gödöllői iskolát alapító dr. Takács Menyhért prépost-prelátusnak a bizalma őt állítja az új intézmény élére. Személye a jogfolytonosságot is jelenti.

"Amikor a jászó-premontreiek gödöllői tevékenységüket megkezdik, pedagógiai munkásságuk új talajába legalább képzeletben Rákóczi városának, Kassának, Szent László sírhelyének, Nagyváradnak s a kecses bányavárosnak, Rozsnyónak egy-egy maroknyi földjét keverik" - hangoztatta az iskola 1924 december 14-i ünnepélyén mondott beszédében.

Pedagógiai célkitűzése három szóban foglalható össze: kereszténység, magyarság, műveltség. "Mi a középiskola célja?" - teszi fel a kérdést a középiskolai túlerheltségről írott tanulmányában az iskola 1927/28. évi Értesítőjében. És íme a válasz: "Vallásos alapon erkölcsös polgárrá tenni a tanulót, hazafias szellemben általános műveltséghez juttatni, és a felsőbb tanulmányokhoz szükséges szellemi munkára szoktatni."

1927-től írja a talán szívéhez legközelebb álló művét, a "Scientia amabilis"-t. Az ifjúkor lélektanát nevezi így. Kisfiúként gyakran láttam őt az álló íróasztal előtt, amint a sok írástól görcsös, nehezen olvasható betűt rovogatta a papírra. A fiatalság iránti szeretete érezhető soraiban. Csak néhány mondat a befejező részből: "Íme, az ifjúkor, az ifjúság a maga valóságában! Nem zavartalan látvány, de nem is kétségbeejtő... A fontos az, hogy akik nevelésével és oktatásával foglalkoznak, megértsék, türelemmel, szeretettel és okossággal segítsék."

Ez utóbbi mondatban már megcsillan az a kép, amelyet az 1940-ben megjelent "Milyen legyen a szerzetestanár?" című művében rajzolt meg. "Működési területe a templom, az iskola, a nemzeti és emberi társadalom. Minden ... népben, nemzetben Isten teremtményét, minden egyénben testvérét látja, ám különös melegséggel azt a társadalmat öleli át, amelyik szülte, amelyik felnevelte, védte"

Több mint fél évszázad távolságából is megleget sugároznak felénk ezek a mondatok. Mondanivalói pedig ma is időtállóak. Tanúsítja ezt Scientia amabilis című művének újrakiadása és fogadtatása (Szent Gellért Egyházi Kiadó, 1994).

A régi Értesítőket forgatva meglep munkabírása. Nemcsak az iskolai ünnepélyeken elmondott beszédei gazdagok gondolatokban, de pedagógiai elveit szélesebb körben is ismerteti. Előadásokat tart különböző pedagógiai fórumokon az iskolai élet legkülönbözőbb problémáiról.

Minderről mi, akkori diákok keveset tudtunk. Mi csak éltük azt a diákéletet, amely az ő hivatott pedagógiai egyéniségének irányításával teremtdött meg számunkra. Az erdei iskolák, a sportpálya (kisdiákként én is dolgoztam a lőpálya földmunkáiban), a tenisz- és korcsolyapályák, a munkára nevelést szolgáló fémipari, faipari, kertészeti gyakorlatok, az ifjúsági egyesületek: Mária Kongregáció, cserkészlet, Önképzőkör, Zenekör, a szívéhez oly közel álló Erzsébet Segítő Egyesület tették gazdaggá diákéletünket.

És ebben az életben nem "trónolt" magasan felettünk. A katedrától rektor-főigazgatóként sem vált meg: az első években hittant, később a VIII. osztályban filozófiát tanított heti 2 órában. Reggel 3/4 8-kor az iskola folyosóin sétált, köszöntötte a tanárokat, megszólította a diákokat. Az Angol-kört is ő vezette. A zeneesteken mindig jelen volt, a sportversenyek díjkiosztását ő végezte tartalmas beszédek kíséretében. Nem volt olyan cserkész tábor, ahol meg ne látogatta volna a cserkészeket. Az 1933-as Világdzsemborin pedig ő volt a vezérkar házigazdája. A vendégek kiemelték angoltudását, megnyerő egyéniségét.

Lehetne beszélni reprezentációs tevékenységéről, hiszen az új létesítményt sokan keresték fel, bele lehetne mélyedni az iskola sokszínű életébe az ő igazgatósága idején, elemezni pedagógiai gondolatait, de erre most nincs hely. - Milyen jó volna, ha az 1996. év folyamán az újjáéledt gimnázium életét gazdagíthatná egy kiállítás, egy ünnepély, amely az első igazgató alakját volna hivatott felidézni a mai ifjúság előtt, és ugyanakkor tudatosítaná bennük a jogfolytonosságot!

- KOVÁCS BÉLA -

Fogadalomtétel Zsámbékon

Két fiatallal gyarapodott a premontrei szerzetesek családja augusztus 28-án. A zsámbéki plébániatemplomban örök fogadalmat tett Holnapy Márton Dénes, és egyszerű fogadalmat Balogh Péter Piusz.

A rendet az 1080 körül született Norbert alapította, francia földön. A szemlélődő szerzetesi életformát összekötötte az apostoli tevékenységgel. Céljuk, hogy a liturgikus és magánimából, a Szentírás olvasásából nyert tapasztalatok szerint éljenek, s ugyanezen kincsek által éltessek mindazokat, akikkel egy településen élnek.

Az Árpád-korban negyven kolostorban — köztük Zsámbékon — szolgálták a „fehér barátok” a népet imádsággal, lelkipásztori és közjegyzői tevékenységükkel — házaik többsége ugyanis „hiteles hely” volt. Ma Gödöllőn, Csornán és Zsámbékon élnek premontrei szerzetesek, illetve szerzetes nővérek, s vállalják elődeikhez hasonlóan az újrakezdet sorsát. Ezt a sorsot vállalta a fogadalmat tett két testvér is. Mindkettőjük életében meghatározó szerepe volt a családnak, a renddel való találkozás első élményének s a művészetnek.

Piuszra mély benyomást tett a liturgia ünnepélyessége és a gregorián énekek szépsége. Ő tavaly kapta meg a zongoraművész-tanári diplomáját a Zeneművészeti Főiskolán. A zeneirodalomban Schubert áll legközelebb hozzá. Vallja, hogy a zene közel tudja vinni az ember lelkét Istenhez. Zsámbékon töltötte

novicius évét: tanult rendtörténetet, liturgiát, szerzetes történetet, sokat foglalkozott a gregorián zenével, amit napról napra énekelnek. Őszszel kezdte meg teológiai tanulmányait.

Márton testvér építész-mérnök. Az építészet által került kapcsolatba a premontreikkal, amikor a nagyköcsényesi monostor kutatásával foglalkozott. A csörögi templom már az ő tervei alapján épült. Az építészetben éppúgy mint a zenében közel kerülhetünk az isteni tökéletességhez — mondja. Akkor, amikor minden a helyén van, amikor a térben a tökéletesség hatása alá kerülünk, tulajdonképpen Isten érint meg bennünket. Ha már a földi töredékes tökéletességek így föl-

emelnek bennünket, akkor milyen lehet a teljes isteni tökéletesség...!?

A hozzá vezető úton az embernek leginkább saját magával kell megküzdenie és a saját maga által okozott nehézségeket kell valahogy áthidalnia. Szent Ágoston példája lebeg szeme előtt. Ha úgy él, ahogy Isten elvárja tőle, akkor talán ez a legjobb tanítás a gyerekek, a környezet számára. Az iskolában a kevés szerzetes-tanárnak jó civil tanárokkal kell együttműködni. Olyan közösséget kell alkotni, amelyet Szent Norbert képzelt el, ahol nemcsak a kanonokok, hanem a rájuk bízott közösséggel mindnyájan együtt alkotják a dolgozó nagy családot.

Kép és szöveg: Cser István

Premontreiek

A Mindenség szörnyű katlanában gonosz tervek sutorogva forrnak. Aki fölnez még a Golgothára tömjént gyújt a káromló latornak. E világban, mint nagy hullaházban shymmit járnak asztalán a tornak.

Ráhímezve szép Hungáriának ezeréves cifra köntösére: tulipántok bíborát emelte rendünk régi liliumféhére... Most a köntös négyfelé hasítva s négyfelé hull tulipántok vére...

Három vérző, szent, megtépett rongyán ott vergődik rendem ráhímezve, céltalanság piszkával gyalázva, mit rákent a kor a régi meze. Kormos, átokvert lett mindén álmunk s nincs festék, hit, mely még kiszínezzel!

Írigykedve nézünk most felétek, régi, hősi, hóféhér barátok: barbárok közt, durva szőrdarócban vas ideggel földeteket kapáltok, erdőt irtok, mocsarat csapoltok s áldássá lesz minden régi átok.

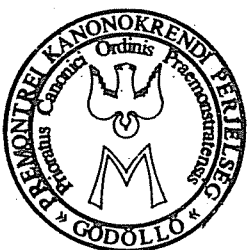
Az imádság sátorában laktok. Bennetek van az elindulásnak hegy-lehordó, hittel telt viharja. Az öröm süt rátok, mint csodás Nap, ott jártok a népek tavaszában, kertészeli jövő virulásnak.

...Máma kínok Himalája-ormán ül az ember rothadó szívével; Lucifer e szívet csapaverte, s vér és genny folyik a helyről széjjel: mocsarakkal teltek meg a völgyek, gyűlölettel, könnyel és epével...

En fölsceptam bárkás bús Noénak, s kongatom a szeretet-harangot! Szennyes áron, hóféhér hajómon vitorlázom, pengetem a lantot és az ember meggyötört szívére szállnak, szállnak fehér vers-galambok.

Premontreiek Nagyváradon

A város történelmi központjában rég nem látott sokaság töltötte meg augusztus első vasárnapján az egykori premontrei rendház mellett álló templomot. A váradolási kerületben, a számbelileg megfigyelt katolikus magyarság mellett ezúttal sok más megyebeli is összegyűlt a szertartásra, melynek során örökfogadalmat tett *Fejes Rudolf Anzelm*, aki tanulmányait Rómában végzi. Számos vendég tisztelte meg jelenlétével az eseményt, így *Van den Ven* premontrei generális, a csornai és a jászóvári apátok, a gödöllői noviciusmester, valamint magyarországi rendtársak. A város életében valaha oly jelentős nevelői munkát vállaló rend közel fél évszázadon át tetszhalott volt. Híres tanárai közül kiemelkedik a fizikus Károly Irén József, aki Marconival egyidőben megalkotta a szikratávíró egyik változatát, és a röntgensugarak felfedezése után két évvel már orvosi célokra is alkalmas gépet működtetett. *Budai Márton* prépost szentbeszédében Ábrahám példáját idézte, aki hasonlatos azokhoz a szűfőkhöz, akik Istennek ajánlják gyermeküket papi hivatásra. A jelenlévő hávekkal együtt bölcsességet és erőt kért fiatal rendtársa számára Istentől, abban a reményében, hogy rövidesen társai is lesznek, akik ismét magas szintre emelik a fiatalok nevelését Nagyváradon. J. P.

A Gödöllői Premontrei Perjelség hívja azokat az erettségi előtt álló vagy már leérettségizett, illetve diplomás fiatal férfiakat, akik élethivatásukként vállalják szerzetesrendi közösségben a lelkipásztori vagy az oktatói és nevelői munkát az újr megnyitott Gödöllői premontrei Szent Norbert Gimnáziumban. Erdeklődni és jelentkezni lehet 2100 Gödöllő, Fácán sor 3. vagy 2672 Zsámbék, Rk. Plébánia.

Gödöllőre látogató öregdiák társaink örömmel tapasztalhatják, hogy Fényi Ottó perjel atya fáradhatatlan, sőt bámulatos agilitásának köszönhetően mint bővül, gyarapodik napról napra új gimnáziumunk.

A jelenleg folyó építkezés mellett, a régi rendi temető irányában augusztus óta jókora könnyűszerkezetes csarnoképület tűnik a látogató szemébe. Egy erdei tornacsarnok ez, amelynek oldalfalai még nem készültek el, de amely már jelenlegi állapotában is alkalmas bizonyos testnevelési foglalkozások elvégzésére. Méretei megfelelnek a szabványos kézilabda- ill. kosárlabdapálya méreteinek. Így remélhetőleg jövő évi befejezése után a gimnáziumi testnevelés bázisává válik, amelyben mind a talaj- és szertorna gyakorlatok, mind a labdajátékok lebonyolíthatók lesznek. Persze mindehhez még nem kevés pénz kell, de az alapok megvannak.

A tornacsarnokot a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Hivatalának (FM-EH) köszönhetjük. A hivatal fontos feladatának tekinti az erdő és az ember közötti pozitív kapcsolatnak már a gyermekkorban történő megalapozását, a tanuló ifjúság természetszeretetre, erdőszeretetre nevelését, s ezzel együtt egészséges testi fejlődésének előmozdítását is. Eddig a tornacsarnok összes költségét: mind a tervezési, mind a kivitelezési költséget az FM-EH fedezte.

Rendszeres testnevelési foglalkozások eddig is voltak gimnáziumunkban. A Gödöllői Agrártudományi Egyetem vezetőségének előzékeny segítőkészsége lehetővé tette tanulóink számára a GATE új tornacsarnokának, valamint egykori tanintézetünk régi fedett uszodájának igénybevételét. Ez a támogatás a jövőben sem lesz teljesen nélkülözhető. Befejezése után az új létesítmény azonban lényegesen könnyíteni fogja mind a gimnázium, mind az egyetem vezetésének ilyen irányú gondjait.

Az előbbieken említett gondolattól, az erdőszeretetre neveléstől indítva az FM-EH már a múlt évben is segítette gimnáziumunkat egy erdei iskola, vagyis mintegy 36 tanuló szabadban való leültetésére elegendő asztalok és padok költségmentes adományozásával. A masszív, ám mégis esztétikus kivitelű erdei bútorok jelenleg még a tantermi oktatás céljait szolgálják. Ami a továbbiakat illeti, természetesen nem vehetjük biztosra, hogy erdei iskoláink létesítésének lesz ingyenes folytatása. Mégis bízunk abban, hogy legalább egy újabb bútorgarnitúra birtokába jutva gimnáziumunk vezetősége majd fel tudja eleveníteni a régi kedves és hasznos hagyományt: kedvező időjárási viszonyok esetén az erdei iskolában való tanítást.

Bár nem tartozik szorosan a szóbanforgó témához, de öregcserkész társaink tájékoztatása érdekében megemlítjük, hogy az erdészek a cserkészlet vonalán is segítettek. Ugyanis nem utolsósorban szintén az erdészethozzájárulhatunk, hogy a gödöllői Petőfi Sándor Művelődési Központ mellett a múlt évben (ismét) felavatásra kerülhetett az 1933. évi Jamboree emlékműve: egy szépen sikerült, lendületes, dinamikus hatású cserkészszobor. Amikor 1991/92-ben az emlékműállítási gondolat elindult, a jószándék mindjárt az elején már-már megfeneklett pénzhiány miatt. Az FM-EH ekkor 500000 forinttal sietett a cserkészszobor támogatására és ezzel segítette az ügyet a holtpontra. Az így megteremtett induló tőkéhez és szándékhoz csatlakozóan már könnyebb volt támogatókat találni. A szobor ma éppúgy egyik legszebb dísze a városnak, mint lerombolt elődje volt.

Ahhoz a kopjafához is az erdészekről kaptuk az alapanyagot (Egyesületünk térítése ellenében) egy jókora egészséges tölgygerenda formájában, amelyből azután dr. Pálvölgyi Richárd művészi ízlése és ügyes keze gyönyörű kopjafát varázsolt. A kopjafát elhunyt egykori tanáraink és diáktársaink, valamint a hősi halottak emlékművének szánjuk, s egyelőre a Fácán-soron lévő kápolnánk bejárata előtti térségen látható felállítva.

Mindezek után a legkevesebb és egyben a legtöbb, amit tehet öregdiák egyesületünk: köszönetet mondunk az erdészethozzájárulásnak. Köszönet az FM Erdészeti Hivatalnak, köszönet a Budapesti Erdőfelügyelőség és gödöllői kirendeltsége, valamint a balatonfüredi Zöldövezeti Tervező Iroda mérnökeinek, köszönet a Pilisi Parkerdő Rt. Budapesti, Gödöllői és Valkói Erdészeti részének! Jótetteik igazi viszonzása azonban az a művelt és egészséges, keresztény és magyar szellemben nevelt, erkölcös ifjúság lesz, amely az általuk támogatott iskola falai közül kikerül. Az az újnemzedék, amely majd megújítja a magyar jövőt.

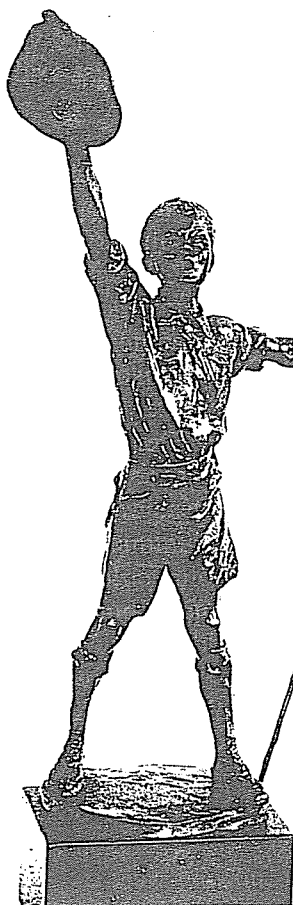
K.P.

- - x - -

Köszönet Dr. Király Pálnak a sok fáradozásért, amit ő végzett!! Csak ennyit mondott: "egy mákszemnyi tett többet ér egy mázsányi teóriánál".

- - x - -

A gödöllői premontrei gimnázium arról is nevezetes volt a mi időnkben, hogy a Fácánosban három erdei iskolát (valamint labdarúgó és atlétikai pályát, lőpályát, tenisz- és jégpályákat, ródli- és sípályákat - síugrószáncot!) létesített diákjai egészséges nevelése érdekében. Ma is emlékezünk az évente ismétlődő "Madarak és fák" napjára, az erdő fái között minket a természet szeretetére és védelmére nevelve. ("A cserkész szereti a természetet, jó az állatokhoz és kíméli a növényeket.") Sokan az erdészeti választották hivatásukká. A Fácánosban elvetett magok kikelték bennünk, vén fákká terebélyesedtek velünk.

LEVÉL KASSÁRÓL

(Pálmai Rudolftól)

"Ismét találkozhattunk!" - hallottuk nem egy premontrei öregdiáktól ez év májusában Kassán. Május 26-án már a kora délutáni óráktól kezdve osztálytalálkozókat tartottak meghitt baráti körökben. Másnap, szombaton a kassai Thália színházban megrendezett, már hagyományos iskolai öregdiák találkozón Mécs László születésének centenáriuma volt a központi téma. A műsor keretében elhangzott Bartal Károly Tamás jászóvári apát úr üdvözlője, Czima György beszámolója, Dragsits Imre gödöllői öregdiák megindító előadása Mécs Lászlóval való személyes élményeiről, a nagyváradi és rozsnyói öregdiákok kedves üdvözlője, Nátafalussy Lajosnak a Rákóczi szövetség nevében mondott megható köszöntése az új Rákóczi zászló bemutatásával egyetemben és a jubiláló osztályok felköszöntése. Kriszt Andor meleg szavakkal köszöntötte fel azt az osztályt, amelynek 1945-ben kellett volna érettségiznie, de erre a háború miatt már nem kerülhetett sor a premontrei gimnáziumban. Köztük van Frankovics László Márk premontrei kanonok is, akit a háború után utolsóként szenteltek fel. A műsor középpontját Pálmai Rudolf kassai öregdiák "Mécsről Mécstől" c. előadása képezte, melyet Gazdag József gimnáziumi tanuló szavatai tarkítottak. A nagyváradi, gödöllői, rozsnyói és kassai öregdiákok meghatóan hallgatták Mécs László hangját magnószalagról, aki saját verseiből szavalt.

Este újból megtelt a "Slovan" szálló nagyterme öregdiákokkal és kedves hozzátartozóikkal, akik ünnepi hangulatban töltötték az estét. A vasárnapi ünnepi szentmisét az ősi Jászóvárban Budai Márton Ernő nagyváradi címzetes prépost, főcelebráns Bartal Károly Tamás jászóvári apáttal és Eördögh László gödöllői kanonokkal koncelebrálta. Budai Márton megható szavakkal emlékezett a jászói növendéki éveire is. A három celebráns szimbolizálta a premontrei gimnáziumok egykori diákjainak az ősi fészekhez való hűségét.

Walkó Miklós a messzi Ausztráliából nejével érkezett erre a találkozóra. A találkozó után már a távoli Melbourneból írja: "... ha lehetséges, írd meg annak a ritka fának a nevét, melyről a jászói botanikus kertben adtál nekünk két, legyezőre emlékeztető falevelet". Megírtam osztálytársamnak, hogy ez a ritka fa a páfrányfenyő, mely átvészelte a földtani korszakok kedvezőtlen viszonyait, és szívósságra, kitartásra, zord idők leküzdésére int bennünket e ritka fa.

Június 5-én Gödöllőre utaztunk a hagyományos öregdiák-találkozóra, amely a maga légkörével egy évre való életerővel töltött el bennünket. Itt Fényi Ottó perjel-igazgató úr szimbolizálja az átéléshez szükséges életerőt, aki fáradhatatlan tevékenységével, kezdeményezése nyomán újraépült rendi gimnáziumával példát állít élénk.

Várva vártuk a Szentatya szlovákiai látogatását. Apostoli útjának fénypontja a kassai vértanúk szentté avatása volt. Ebből az alkalomból a Kassai Premontrei Rendház kiadott egy "Legyenek mindnyájan egy" című összeállítást, amelyben az olvasó a szentté avatott három kassai vértanú életével ismerkedhet meg. Megcsodálhatja hitükhöz, hivatásukhoz, egyházukhoz való hűségüket. Ők nem hátráltak meg, amikor tűzzel-vassal törtek rájuk, hanem álltak szilárdan, mint az ég felé mutató bércek, süvítő szélviharral dacoló faóriások. Szeptember 6-án az ő emléküket őrző emléktáblát leplezték le a premontrei rendház falán e felirattal:

"Sanctis Martyribus Cassoviensibus".

Biztató volt a Szentatya hozzánk intézett felhívása: "Ne féljete!"

A szlovákiai rádió magyar adásában július 16-án "ALMA MATER" címen elhangzott egy összeállítás a volt kassai premontrei gimnáziumról, melyet a találkozóról és kerekasztal-beszélgetés formájában az öregdiákok képviselőivel készítettek.

Augusztus 23-án a kassai premontrei öregdiákok küldöttsége felkereste a legidősebb öregdiák társukat, POLNISCH Feri bácsit, Mécs László osztálytársát, későbbi barátját, 100. születésnapja alkalmából. Feri bácsi örült ennek a látogatásnak, boldog volt, hiszen szobája megtelt virágcsokrokkal, rengetegen keresték fel, hogy jókívánságaikat kifejezhessék ennek a korát meghazudtoló élénkséggel mozgó öregúrnak. Azzal a kijelentésével fogadott bennünket, hogy őt a jó Isten itt felejtette, de a vele töltött egy óra elmúltával kedvenc nótájával, a "Piros pünkösdi napján" című nótával váltunk el tőle jókedvűen, vidáman.

Sok mondanivalónk van még, de maradjunk az emlékezésnél, mert csak az emlékezés ad vigaszt a viharos mában.

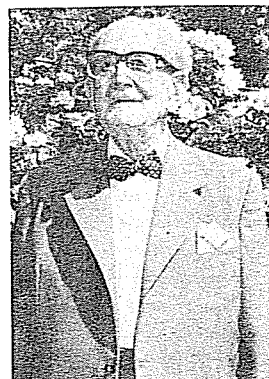
----- x -----

A Kassai Premontrei Rendház kiadásában, Pálmai Rudolf összeállításában könyv jelent meg a kassai vértanúkról, a pápa látogatása előtt: "LEGYENEK MINDNYÁJAN EGY" címmel.

----- x -----

Baráti szeretettel köszöntöm a Premontrei Rend gimnáziumainak minden kedves öregdiákját és tanáraikat!

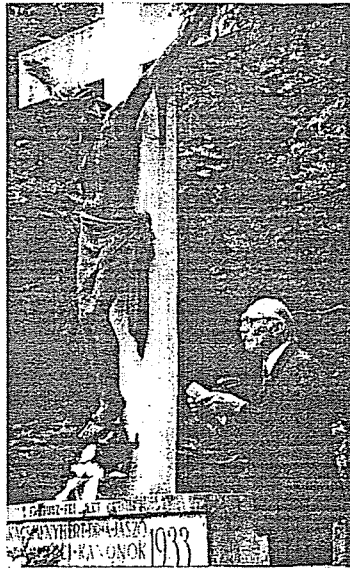
Polnisch Ferenc

Szent Norbert ünnepén Öregdiákok a Fácánosban

"Ma már igazán láthatjuk, hogy mit jelentett a pre-montrei nevelés, amikor Evangéliummal oltotta be a "vadócot" s a valláserkölcsi nevelés mellett emberi tartást próbált átültetni a reájuk bízott ifjakba" - olvashatjuk a Gödöllői Pre-montrei Szent Norbert Gimnázium jótevőinek nyomtatott emléklapján.

Napjainkra már elveszítette szenzációértékét az öregdiákok találkozója a Fácánosban. A lélekbe nemesített érték a maradandó, amely birtokában nem csak nosztalgizni, hanem - *Fényi Ottó* perjel, gimnáziumi igazgató szavaival élve - újra töltekezni érkeznek minden évben városunkba, a rendalapító Szent Norbert ünnepére az egykori diákok. Úgy, mint a szavalata közben a rendi temetőben megörökített dr. *András Gusztáv*, az 1933-ban érettségizett tanuló. A tudósítót magával ragadják a számok. Édesapja, aki akkor egy esztendő volt, már nem tudta itt befejezni a tanulmányait. Az iskola 1992-ben indult újra. Vajon hányan élnek meg a 2000-ben érettségiző első évfolyamból a 2062. évet, amikor ismét ilyen felvétel készülhet? *Balázs Gusztáv*

Miatyánk

Mi Atyánk!... Elgondolkodva
Izlelgetem a szóti
csorduljon belőle
meg nem avult zamat,
(amelyhez soha nem tapad
tréfák fanyar fintora
régi köntöse, vén kora
miatt), megzendítve
benne a tiszta zenéti
hatalmas szülő, ki mindenét
minékünk adja,
akinek minden tettét a
szeretet hajtja.
Méltó, hogy buzgón,
tisztelve imádd,
hálással nyisd meg
ajkadati Atyánk,
ki vagy. Jgeni vagy!
Nem hipotézis,
nem elképzelt lény.
Közelséged,
élő voltod én is
újra s újra érzem,
bár szemem merészen
hiába szegzem Rád.
A szörnyű téren át,
mely Tőled elválszt,
ma is hányszor nyúltál értem!
Megtartottál. Szívem szíved
melege védte.
Megdorgáltál hangos szóval.
Napom száz áldás kísértel
Atyám, kitér a hála
vulkánja
belőlem érte
Jránlatad,

ki vagy a mennyekben,
e fényekben sem
mérhető Nagyvilágban,
százezer naprendszer-csodában,
mindenütt. A Földön is,
e fényes égitest-fűzér
szürke, parányi gyöngyszemén,
hol élek én,
kis darabka föld.
Szent lényeged
mindent betölti.
Engem is. Lelkem, szívemet,
ujjom begyét. Nem lehet,
hogy bármi elkerülje
őlelő, forró lényedet.
Jit vagy, velünk vagy
mindig, közeli
szenteltesd meg a Te neved!
Legszebb, legáldottabb
legyen a Tied,
ne átkozzon senki,
csak dicsérjenek,
s a dicsérő karban
én is ott legyek!
Tőlem induljon ki
a dal, tettel, szóban,
mint ezüst vízgűrűk posványos tóban,
keresztül családon, népen!
Engedd kezdenem
már most szépen
ez áldó kórust,
mely nem csak szó, ének,
de egyszé életel
betöltő tettek, lények.
Jöjjen el a Te országod,
minek nincs határa, vége!
Ország, mely sehol sincsen,
csak itten,
szívembe zártan,
igazság, béke

istenereje
alakjában.

A Te igazságod, Atyám.
Sokszor fáj is talán,
mert más, mint a mienki
a végtelent is felmérő,
nem magát tudósnak vélő,
de szűk anyagi létét
soha túl nem lépő,
balga elmére szabott.
Jlyen, Atyánk, a Te igazod.
Add, hogy vállaltam!
Tisztább igazság
nála hol lehet?
Békésen hajtsak
mindig rá fejet...
Békel Vágyón
megdobban rá szívem.
Környezetemben
mérli nincsen mégsemit?
Mérli nem tehetek
valamit érte,
hogy házam legyen
örökös fészkel?
Törd meg bennem az
Ellened való
s bárki elleni
láznadást, harcol,
forrongó szívemnek
adj csendes, új arcol,
hogy végre
honos legyen már
benne a békel
A Te erőd kell hozzá, Atyám,
az enyém törékeny semmi,
nem bírok magamon úrrá lenni,
segíts hát!
legyen meg a Te
akaratom, mint mennyben,
úgy itt a földön is.
Mily kínosan nehéz
ilyet kérnem Tőled
semmivé töppedve,
mert a mi porszemlélkörünk
kerül itt is szembe
a Te végtelenbe
futó perspektíváiddal.
Szabad akarást
engedjél nekünk.
Tervek, célok
töltik be életünk.
Ezt szolgálja az
érzés, gondolat,
ezt véghezvinni
feszülnek az inak,
ezért harcolok az elemekkel,
ellenféllel és rokon lelkekkel,
ezért számtalanszor
Veled is szembe fordulok,
s akaratomról elfeledkezem.
Ó, nyisd fel rá szemem,
hogy egyedül csak az van.
Megtörhetetlen.
S épp énértlem van, engem céloz,
engem kényszerít.
Ne tudjam elfogadni kényszerítést!
Add, Atyám, hogy szentté lehessenek
ez az akaratom Neked.
Szentté, tieddé,
szolgáddá engedj lennem,
a Tiedbe a magam csepp
akaratomat is belecseppentsem,
azt akarom, mit Te a mennyben,
a Végtelenben...
A mi mindennapi kenyerünket

add meg nekünk ma,
s ember lévén
bocsásd meg,
hogy fehér,
friss kenyér,
mit gondolok.
Faragd le
belőle,
ha még
van, mi nem mára kell,
csak önzésem-vágyta
tartálék, mivel
a mások éhes száját
kell megelégtenedi.
Lássam meg a dayadó
cipő megett
azt a másik kenyért
a magát vágóbirkaként
értünk adó
Fiad, kit annyiszor
eltollam magamtól,
s nem tudtam, hogy attól
lett üres a lelkem,
hogy abból a másik
kenyérből nem ettem.
Étess meg, Atyám, e
két kenyérből mára,
és add, hogy holnap is
megéhezzem rája.
És bocsásd meg a mi
vétkünket,
mint mi is megbocsátunk
azoknak, akik
ellenünk vétkeztek.
... Őkölbe szorult
a kezem érte,
doronggá sarjadt
bennem a harag,
s most megdöbbenve, félve
látom, mint kárhoztattam
vele önmagam.
Jrtóztató kérdés ez!...
Van, ki így megmarad?
Nincs rá bocsánat
- most érzem -
(pedig mily sok a vétkem!)
hogy a másét feledni
nem tudom egészen.
S ha Te csak egy kicsit
emlékező maradsz,
mi várhat rám vajon?
A koholt igazság,
átok, bosszú bére...
És ne vigy minket kísértésbe,
de szabadíts meg a gonosztióll
Testünk, lelkünk veszedelméb.
jutunk, mert nem bírnak
megállni, tudod jól.
És ha a gonosz egyszer elragadt,
ki oldhatná meg inyünkhoz tapadt,
dermedt rémült nyelvünk
segélyhívó jáját,
hogy ne maradjunk
végleg odaát?
Segíts, Atyánk,
egyetlen Mentség,
mert Tied az ország,
a hatalom és a dicsőség! Ámen.

Öröklött hittel, pünkösdi bátorsággal

Premontrei öregdiákok találkozója Gödöllőn

Ünnepelőruhás férfiak mennek Gödöllőn, át a parkon, melynek közepén a muhi csatában elesett Árpád-házi Kálmán herceg lovasszobra magasodik. Már egyikük sem fiatal. Egyfelé, egy irányba tartanak. Haza. Érkeztek bár Nagyváradról, Kassáról, Rozsnyóról, vagy talán még távolabbról, az ő otthonuk azon a helyen találhatók, ahol premontrei rendház, templom, iskola van. S az ma már Gödöllőn ismét van. Évente pünkösdhétfőn, közel a rendalapító Szent Norbert napjához, megrendezik itt a premontrei öregdiákok találkozóját. Erre gyűlekeznek. Beszélgetnek:

– Négyemillió téglából épült fel a rendház, a gimnázium... Templom már nem épült, mert közbeszólt a háború...

Sok háború, sok esemény közbeszólt hazánkban a Szent Norbert által 1126-ban Franciaországban alapított rendhez csatlakozó, 1130-tól létesült premontrei prépostságok, perjeliségek életébe. A tatárjárás, amikor a gödöllői szobor talapzatának felírása szerint „kegyes jótevőjük”, Kálmán herceg, IV. Béla testvére is életét vesztette. II. József rendeletei. Trianon. Trianon után megszűnt a jászóvári anyaprépostság, a nagyváradi, a kassai, a rozsnyói premontrei gimnázium. 1923-ban Gödöllőn kezdett új életet a rend, működtette gimnáziumát 1950-ig. Ezután négy évtizedig bizonyára kevesen gondolták volna, hogy megint isz Gödöllőn épület, melynek felírata azt hirdeti: Premontrei Szent Norbert Gimnázium.

Régi épületükben közben agráregyetem rendezkedett be, de nyitottak újat, melyben idén már a harmadik évfolyam kisdíákjai végeznek, s alapozzák azt, ahol majd a felsőtagozatosok kapnak helyet.

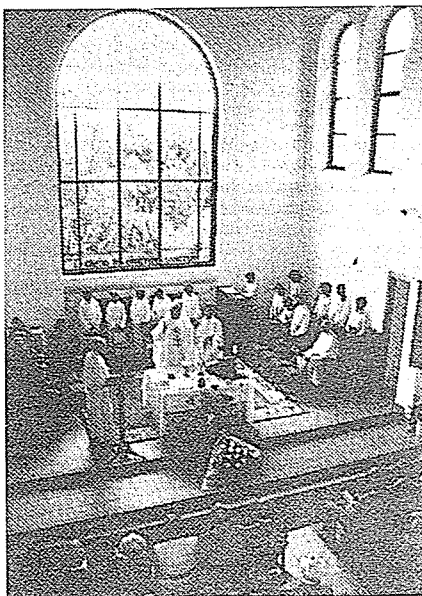
1993-ban, akkor is pünkösdkor szentelték fel új templomukat.

Megtelik a templom a messziről jött emberekkel. Komolyak, ünnepfélyesek. S még több: jó emberek. Látszik rajtuk: eddigi életük úgy telt el, hogy őrizték, használták, kinyilvánították azt a hitet, tudást, tartást, amit a premontrei iskolában kaptak.

Az oltár mögött fehérreverendás szerzetesek foglalnak helyet. Olyanok, amilyenek hajdan Szent Norbert látomásában megjelentek: fehér ruhás emberek mennek szerte Európában, s viszik az evangéliumot.

Az evangélium ezen a szentmisén Máté evangéliumának a nyolc boldogságról szóló része. Aki felolvassa, Fényi Ottó kormányzóperjel, a gimnázium igazgatója, az 1950 előtti gimnázium tanára – akiről, hallottam, volt diákjai megállapították: semmit sem változott – köszönti a szentmisére egybegyűlteket.

Újra együtt vagyunk, itthon vagyunk, szögezi le a legfontosabbat. Azért építették fel ezeket a falakat, hogy újra találkozhassanak közöttük, s most úgy tűnik – teszi hozzá elmúlhatatlan és lenyűgöző kedélyével –, mintha szűkre méretezték volna őket. Múltkeresés is itt összejön. Keserű érzés, melynek keserűségét az adja, hogy számbavehetik, kik hiányoznak közülük. De töltekeznek is itt. Erőre kaphatnak. A Szentlélekben Jézus vigasztalást küldött a számukra. Jöttek nehéz idők, amikor csak erős akarattal viselhették, amit viselniük kellett, s nagy szükségük lett a vigasztalásra.

Öröklött hitükkel, melyet premontreiekként merítettek, mindig tudhatták, mi miért történik. Olyan élet van mögöttük, melynek során minden nehézség ellenére is képesek voltak reménykedni. Végül arra szólít fel, ajánlják fel közösségi szándékukat, azt, hogy mindig az Úr akarata szerint cselekedjenek. Hallgassék meg közösen elmondott, erőért és hitért való könyörgésük, s hallgattassék meg kérésük is, az, hogy jövőre is egybegyűlhessenek.

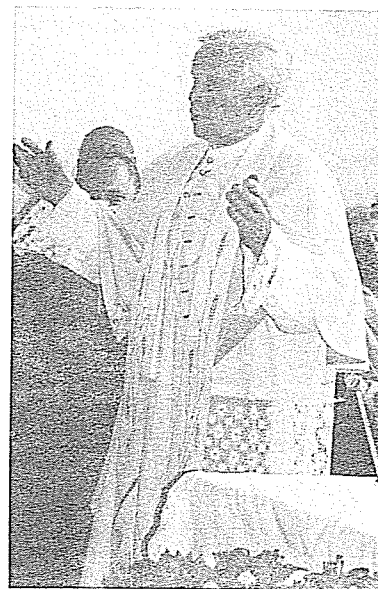
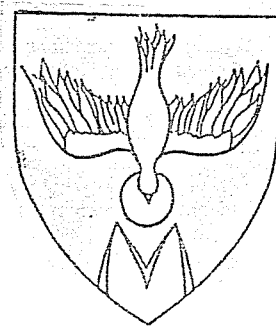
A templomból kijőve az erre az alkalomra kiadott tájékoztató füzetből ismét elolvassom a bevezetőként felcsendült premontrei himnusz, melyet eddig nem ismertem: „... Norbert Atyánk! Tekints le ránk, / áldd meg fehér családot, / Óvjad, védjed, ki rábízta / a magyar ifjúságot.”

Együtt tölti a napot a mintegy háromszáz öregdiák. A közös ebéd után a gimnázium mögötti erdő szélén levő kis premontrei temetőbe sétálnak, hogy megkoszorúzzák az 1933-ban elhunyt Takács Menyhért jászóvári apát emlékére emelt feszületet, Fadrusz János alkotását. Útközben emlékeznek: akkor még itt is erdő volt... Körülbelül százhuszan voltunk bentlakók... Talán kétszer ennyi volt a bejáró... Nemcsak Gödöllőről, mindenfelől a környékről, de Pestről is jártak... Tanárok említődnek, diáktársak: ő meghalt, ő Ausztráliába ment, vele vajon mi lehet?...

A temetőben a Fadrusz-kereszt tövében András Ágoston saáj, a Miatyánk gondolataira épült versét adja elő bámulatos erővel, lélekkel. Mondják róla, hogy 1933-ban érettségizett itt, 1957-ben a forradalomban való részvételért tizennyolc év börtönbüntetésre ítélték, melyből tíz évet letöltött. Elhunyt diáktársaiért egy Ave Mária énekelnek a nyugalmas kis ligetben, szerzetesek és II. világháborúban elesett magyar katonák sírkövei között.

A beléjük oltott pünkösdi bátorság – ezt a kifejezést is a nap folyamán hallottam – aztán ismét megfordítja a hangulatot. Régi épületükben, volt kápolnájukban magyaróra következik. 1937–38-as okmányokból kiderítették: volt olyan önképzőkori műsor, hogy „magyaróra 1995-ben”. Akkor, a 30-as években Mécs László költő, premontrei szerzetes születésének majdani centenáriuma készültek. Most megülik ezt a centenáriumot.

Nádudvari Anna

Premontreiek emlékezete...

Otvenhét évvel ezelőtt, 1938-ban, kerültem először Gödöllőre, amikor a premontrei gimnáziumban velünk alapították meg a francia tagozatot. Tizenegyünk, úgy tudom, ketten vagyunk Magyarországon, de jutott belőlünk Kanadába, az Egyesült Államokba és Ausztráliába is. Akkor még nem tudtam, hogy életem legszebb évei következnek. Engem görög-keletinek kereszteltek, de volt evangélikus és református osztálytársam is. A premontreieknél a legteljesebb vallási tolerancia uralkodott. Tantervünk nem változott évenként. A Szent István Társulat kiadásában megjelent Alszegehy-Brisits-Sík könyveket épp úgy keménybe lehetett kötetni, mint osztályfőnökömét, Oszvald Arisztid Római régiségek című munkáját. A maga szakterületén csupa nagy névre emlékszem, a fizikus Bay Károlyra, a középkor történész igazgatónkra, Gábor Asztrikra és felejtethetlen prefektusomra, osztályfőnökökre és hosszú évekkal később lányom keresztapjára, a nagy magyar tanár Zimándi Piusra. Aztán jött némi háború, frontok, szétszóródás és majd nem ötven évvel később, június elején, Szent Norbert ünnepén jutottam el ismét Gödöllőre.

Ezúttal már egy másik gimnáziumba, hiszen a régit, a rendházzal együtt elvették, most az Agrár-egyetem van benne, és a rend maradék tagjainak elég esze volt hozzá, hogy ne követeljék vissza. Ehelyett felépült egy új, amannak többszomszédságában, ahol már négy osztályt végzett, és a régi rendszer szerint el fognak jutni a nyolcig. A perjelt, Fényi Ottót, gyerekkoromban kispapként ismertem meg. Gyanítom, hogy helye lesz a 869 éves rend 865 éves magyarországi történetében.

A valamikori cserkésziszt most hófehér hajú, fiatalos mozgású főpap, és rendtársai-val együtt az 1924-1950 közt itt már létezett rend újra teremtoje. Templomuk, új rendházuk modern, szép, és előbbi a június 5-i találkozókor tele volt a magamfajta öreg urakkal, akik az Öregdiákok Szövetségének jelvényét viselték a gomblyukukban. Mécs Lászlóról épp úgy megemlékeztünk, mint nagy iskolatársunkról, a legkülönb magyar újságíróról, Ruffy Péterrel. A Görgey-ivadék Sármezey Árpád Angliából jött „haza”, gróf Hoyos Béla Dániából, Szinyei Merse Pali csak Budapestről, jómagam Szekszárdról.

Volt módunk elgondolkodni a premontrei oktatás-nevelés eredményein. Kúry György osztálytársam Szentgyörgyi Albert adjunktusa volt, most amerikai egyetemi tanár. Felsoroltunk egy sereg főmérnököt, főorvost, Ferdinánd György személyében József Attila-díjas író, a magaméban valami hasonlót, de elsősorban újságíró. Az oktatás és a nevelés a fehér papoknál egybemosódott, talán ezért volt eredményes. Zimándi tanár úr mondta egykor anyámnak, hogy gyerektelen emberek lévén, nekik mi voltunk a családjuk és úgy is bántak velünk. Lecke készítés után az osztályfőnök lakásában könyveket olvasni a világ legtermészetesebb dolga volt. Valószínűleg az lesz a jövőben is. Gödöllő mindig büszke volt a kanonokrendre, remélem, hogy a jövőben se lesz más. Jó lenne, ha 1996-ban, a milicentenáriumkor esedékes 50. érettségi találkónkon még összeverődhetnénk.

Ordas Iván

NAGYVÁRAD földjét és szelleméthozták...

Az önképzőkör műsor után boldogan hallgattuk meg a nagyváradiak beszámolóját.

Ők is megalapították a Premontrei Öregdiák egyesületet, melynek senioirja 95 éves és még heten vannak ezt megközelítő korban. Váradon két olyan középiskola működik, melyek őrzik a magyar szellemiséget a premontrei öregdiákok segítségével is.

Beszámoltak Mécs László emlékének ápolásáról, hiszen diákként többen hallották, még láthatták Erdélyben. Most felváltva, havonta egy-egy ismertetőt tartanak a mai fiataloknak, hogy mások is ismerhessék meg Mécsot. Rendezvényeiken egyre többen vesznek részt, Nagyvárad fogyasztó magyar társadalma támogatásával.

Mécs erdélyi körútja során írta költeményében:

*Én magyarságom soha nem tagadtam,
de soha nem is kérkedtem vele,
nem pávatoll: egy mártír pillanatban
csak a bőrrömmel együtt jönne le.*

Rendbehozták a rendi könyvtárat, írásaikban örökítették meg a Rend történetét Váradon. Ismertették a premontrei gimnázium történetét -összeállításai dicséretet érdemelnek- 1808-tól 1923-ig, valamint 1940-48 közötti működését, amikor másodszor is elvették a tanítói jogot.

A rendház alatti gyertyaöntő-pince rendbehozásával otthoni alakítottak ki a találkozóik helyéül.

Amire büszkék lehetnek.*Nagyvárad társadalma már számon tart bennünket, figyelemmel kíséri tevékenységünket. Sokan érdeklődnek, bátorítanak, örömeiket és egyetértésüket fejezik ki.*

A nagyváradi öregdiákok maradéktalanul felvállalják mai áldásos tevékenységükkel neveltetésük szellemiségét, azt tovább adva.

A Gondviselő segítse továbbra is Egyesületünket

-DRI.-

Cseh Károly: Kék-fehér

M. L. emlékének

Kék-fehér sugaras ég
fényli a költő szellemét.

Futnak a lanka-sorok,
végükön cseng és rágyog.

a lentről-fentről hangzó
páros déli harangszó.

Szavakon túl született
vers: ez a táj — üzenet:

ha nagyön zajlik a lét,
jelnek a csend is elég.

A művészet varázslata

A gödöllői premontreiek új otthonában

Nemrég kiállításon, melyet a gödöllői művelődési központ galériájában rendeztek, ismerhette meg új, választott lakóhelyük, Gödöllő közönsége Pálvölgyi Richárd és Pálvölgyi Rita alkotásait. Apa és lánya. Az édesapa fafaragásait, a leány, aki a gödöllői Szent Norbert Premontrei Gimnázium rajz- és földrajztanára, festményeit, grafikáit állította ki.

Hogy három éve éppen Gödöllőre, illetve az ahhoz tartozó Máriabesnyőre költöztek, hogy Pálvölgyi Rita a premontrei gimnáziumban tanít, nem a véletlen műve. Pálvölgyi Richárd felesége, Rita édesanyja, dr. Praznovszky Márta régi gödöllői család leszármazottja, a premontrei rendnek még a korábbi, a szétszórattatás előtti itteni gimnáziumában érettségizett, tanítványa volt a gimnázium mostani igazgatójának, Fényi Ottó perjel úrnak, akivel maig megszakítatlanul tartják az ismeretséget, barátságot.

Bár a kiállítást fiatal premontrei szerzetes, Holnapy D. Márton – Márton atya – nyitotta meg, jelenleg még, kevesen lévén a szerzetesek, a hittanon kívül minden tárgyat világiak oktatnak a gimnáziumban. Mégis más itt a légkör. Mint Pálvölgyi Rita megfogalmazza:

– Dupla hivatástudatot kapunk. Nem csupán tanítunk, de keresztény embereket is nevelünk.

Igazán tudatosulhatott bennem a feladatom, amit az Isten rámrólt. Itt soha nem hallja az ember azt, hogy „kötelező”. Mindenki csinálja lelke és ereje teljéből, amit csinálnia kell, és még boldog is mellette.

Nem lenne kötelező tanítania sem. Elég elfoglaltságot adna családja, három gyermeke, a festészet, a rajzolás, melyben az óbudai festőiskola tagjaként, Gyémánt László tanítványaként mélyült el. Portrékat fest. Mint mondja, szereti megragadni a karaktereket, az emberi egyéniséget, másságot. Aktábrázolásaiban a mozdulat megörökítésére törekszik. Am talán nem érezné teljesnek az életét, ha tudását, művészetszeretét nem adná át másoknak is.

– A gyerekek tanuljanak meg alkotni. Én tanítottam nevelőotthonban is, „nehéz gyerekeket”, akik a rajzóránkon kivételes módon csendben voltak, figyeltek, csinálták, amit mondtam. Az igazgató csodálkozott: hogy lehet, hogy nálam mindenki dolgozik? A rajzóránok el lehet varázsolni őket... A művészet elvarázsol.

Nem a szülei irányították a művészet felé. Ők rábízták: foglalkozzon azzal, ami érdekli. Dr. Pálvölgyi Richárd és dr. Praznovszky Márta otthona azonban maga a művészeti birodalma. Szól a zene, s amerre nézünk, csodálatos, tiszta stílusú tárgyakat láthatunk. Képviseleti magát a reneszánsz, a barokk, a rokokó, a szecesszió, de a modern művészet egyszerű,

díszítetlen formavilága is. Az e stílusjegyeket hordozó és a fa meleg, egyszerű természetességét közvetítő faragott csillárok, tükör-, kép- és órakeretek, asztali díszek, dobozok a házigazda alkotásai.

– Tizenként évig tanultam a Zeneakadémián hegedülni – mondja Pálvölgyi Richárd. – De az orvostudományt és a zenét nem sikerült egyeztetni, és mikor harmadéves orvostanhallgató voltam, felhagytam a hegedüléssel. Egyszer aztán, úgy harminc évvel ezelőtt, éppen itt Máriabesnyőn, lerobbant az autóm, beleragadtunk a sárba. Kiástuk magunkat, s vittem haza abból az agyagos földből. Otthon, mindenféle előtanulmány nélkül megmintáztam belőle a feleségem arcát. A faragás szintén véletlenül indult. A nagyapám kezdekéből maradt rám két véső, azokkal kezdtem dolgozni. Hogy az ornamentikák, s nem a portrék készítésénél kötöttem ki, ugyanaz az oka, mint annak, hogy jobban szeretem a zenét a költészetenél. A költő megfogalmazza, mit gondoljunk, míg a zenébe – s így az ornamentikába is – mindenki azt gondol, érez, lát bele, amit akar. Hét éve, nyugdíjba vonulásom óta, már jórészt a faragásnak élek.

Végigjárjuk a lakást, mely mint a múzeum. Pálvölgyi Richárd magyarázza, melyik tárgy hogyan készült. A különleges asztali tárgyak, tálak, dobozok hulladékfából, tekintetbe véve annak természetadta formáit, kiszögelléseit. A csillárok karjának összeillesztése külön tudomány. Címereket látunk, a Praznovszky-családot, Gödöllőt, a premontrei rendét. A műhelyben pedig vésők sora, a kezdeti két véső mostanra seregnívé egészült ki. Alattuk az asztalon a legújabb, készülő munka:

– Ez a szentkép, rajta a Szentháromsággal, 150 éves. A nagyapámtól örököltem. Most ennek a számára faragok keretet.

A falon függenek azoknak a munkáknak a fotói, melyek a Gödöllőn újraelélt premontrei rend környezetét szépitik meg, teszik még ünnepélyesebbé. A két éve pünkösdkor felszentelt új kápolna kapuja, tizenkét kazettáján a négy evangélista címere, új- és ószövetségi szimbólumok. A rendház csillárja. Szentképkeretek. Erekllytartó. Mécsestartó. Miskönyvtartó.

Egy imazsámló fotója, mely imazsámló Fényi Ottó pappá szentelése ötvenedik évfordulójára készült. Az előtte elhelyezett fa dombozművet is Pálvölgyi Richárd alkotta. A dombozmű megfeszített Krisztusa arcát elfedi leomló haja.

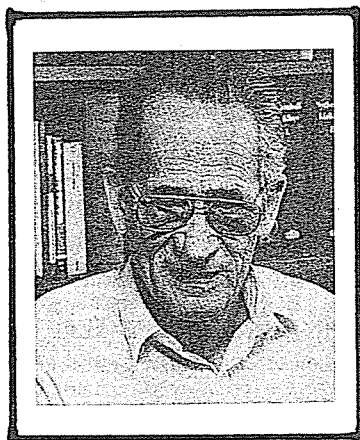
– Így mindenki olyannak képzelheti el, amilyen az ő számára Krisztus.

A műhelyasztal felett a falon egy végsőig leegyszerűsített korpusz.

– Ezt is én csináltam – mondja Pálvölgyi Richárd. – Látja, három összeforrasztott drót, mégis felismerhető, hogy mit ábrázol. A legtisztább szimbolika. Nádudvari Anna

Bor Ambrus író (1921-1995)

Május 18-án, 74 éves korában elhunyt Bor Ambrus író, újságíró, műfordító. Eredeti neve Hovhannesian Zaven Egon, a Bor Ambrus nevet íróként vette fel. Gödöllőn született 1921-ben, magyarországi örmény családból. A gödöllői premontrei reál-gimnáziumban végig kitűnő eredménnyel végezte tanulmányait; 1939-ben érettségizett. A Pázmány Péter Tudományegyetem Állam- és jogtudományi karán 1943-ban jogtudományi diplomát szerzett, doktorrá avatták.

Edesapja dr. Hovhannesian Eghia ügyvéd, az 1920-as, 1930-as évek gödöllői társadalmának kiemelkedő személyisége. Ügyvédi irodája a legeredményesebb volt a környéken. Ő többek között a premontrei rend jogtanácsosa, intézi a több száz holdas birtok és a Tokaj-hegylajai szőlő jogi ügyeit. Virilis listán a gödöllői községi képviselő-testület tagja, mint a harmadik legkedvezőbb, legtöbb adót fizető polgár. Évi adója 1900-2000 pengő. (A virilis listán az első Szentgáli Dániel gyógyszerész, a második Persler Kálmán szállodatulajdonos volt.) Az ügyvéd 1928-1944 között a Gödöllői Hírlap felelős szerkesztője, lapkiadója és tulajdonosa. A szépirodalmi, közgazdasági és társadalmi héttal vasárnaponként jelent meg, kezdetben 4, később 8 oldalon – az ünnepi számok 18-24 oldalasak. A munkatársak sorában több premontrei tanár volt.

Az apát 1945 nyarán letartóztatta az ÁVO, koncepciós bűntörpeperben a népbíróság hírhedt dr. Jankó tanácsa 5 évi börtönrre ítélte. Ott halt meg 1948-ban, gödöllői temetésén több százan vettek részt.

Bor Ambrus a háború után az édesiparban dolgozott segéd-munkásként, majd adminisztrátorként. 1957-től a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületében, majd a Magvetőnél lektor. A magyar irodalmi életbe a hatvanas évek elején tört be. Az írói készséget és az irodalom szeretetét apjától örökölte. Írói pályájának központi kérdése volt, hogy a magyar polgár miként őrizheti meg hitét a minden értéket negligáló társadalomban.

Legismertebb műve a Marion. Ebben a kisregényben ironiával idéz meg egy letűnt korszakot, amelyben a művész, az író, a polgár épp olyan kiszolgáltatott volt, mint a bolsevista uralom alatt. Legsikeresebb műve, a Meráni hegedű 1991-ben jelent meg.

Újságíróként, novelláíróként és irodalomkritikusként évtizedeken át munkatársa volt a Magyar Nemzetnek. Hitté, hogy a magyarság nem vesztí el azokat az értékeket, hagyományokat, amelyek egy országot és népet a kívülről irányított kommunizmus érája alatt is életben tarthatnak.

Életművét a műfordítások tették teljessé. Általa ismerhette meg a magyar olvasó a modern német irodalom értékeit. A kortárs német irodalom minden nagy íróját tolmácsolta, például Heinrich Büllt, Martin Walseront, Günther Gass-t. Mindig tartalmi hűségre és a német kifejezések pontos visszaadására törekedett. Bebizonyította azt is, hogy ismeri a magyar nyelv minden fordulatát, régi szavainkat, s a tájnyelvet is.

Tagja volt a Magyar Írószövetségnek és a Magyar Újságírók Közösségének. Gyakran kijárt Gödöllőre, ahol szülei nyugszanak. A város fejlődése, kulturális élete mindvégig érdekelt.

dr. Horváth László

GÖDÖLLŐT SOHA EL NEM FELEDJÜK !

A Gödöllői Perjelség, Egyesületünk és az újra működő iskolánk együttes rendezésében Gödöllő, Kassa, Rozsnyó, Nagyvárad és Budafok gimnáziumainak öregdiákjai emlékeztek meg a Rend alapítójáról, a premontrei szellemben nevelkedett közösségünkről, tanárainkról, diáktársainkról.

A Fácán-sori kápolnában fehér reverendás, kék cingulusos szerzetesekkel szentmisét Virányi Ottó celebrált, a gimnazisták éneke kíséretében. Prédikációjában Fényi Ottó perjel (kinek áldozatos tevékenységével a Rend megújódott, rendház, kápolna és iskola épült), a múlt-keresés keserűségein túlmenően a kapaszkodókról és a gondviselésben való hitről elmélkedett, megköszönve a segítséget.

Meglátogattuk az új gimnáziumot, aminek alsótagozatos épülete elkészült és működik, mellette már épül a felsősöket befogadó létesítmény. A közös ebéd az egymásratalálás és baráti beszélgetés jegyében zajlott le, a jubiláló évfolyamok emlékezéseivel. A Fácános temetőjében elhunyt tanáraink és diáktársaink emlékét idéztük magunk közé; András Gusztáv öregdiák *Miatyánk* költeményét szavalta, sírta el.

Délután *Önképzőkori műsort* tartottunk Mécs László és az évfordulók személyes elményeivel. Dragsits Imrétől származott az ötlet és kidolgozás: az 1937. nov. 28-án tartott Mécs ünnepély egyik részlete: Magyar óra 1995-ben. Janda Géza összekötő szövege fogta keretbe az elhangzottakat.

Fényi Ottó nyitotta meg a megemlékezést és beszédet feleslegesnek tartott mondani...

Bevezetőül Gémesi Gabriella (I.o.) szavalta a *Királyfi három bánata* c. költeményt. Pálmai Rudolf versidézetekkel ismertette a költő családját, megelevenítve ifjúságát, a kassai diákeveket kutatásai felhasználásával. Megemlékezését így értékelte: Nyissunk ajtót Mécs László előtt !

Sziklay Sándor beszámolt apjáról (mindketten kassai diákok), akinek lapszerkesztése adott helyet Mécs súlyos verseinek. Ő maga hetente hallotta a náluk szavalt költeményeket Laci bácsitól.

Dobák Lajos a *Hajnali harangszó* (még a költőtől hallhatta egy tábortűznél) verset *kongatott*.

Polcz Iván a máriabesnyői találkozóról számolt be, amikor 1956-ban Mécs homiliáját úgy kezdte: *Édesanyám arcán egy nagy bibircsók volt...*...áradozva az anyai szívek csodálatos szeretetéről. Miként az önképzőkörben: a *Premontreiek* verset Lakatos Mária (III.o.) dicséretet érdemlően szavalta. Felolvasásra került Halmay Tihamér írása, amikor 1978-ban Pannonhalmán látogatták meg gyémántmiséje alkalmából. Magnófelvételtől hangzott fel Mécs beszéde a papi hivatásról. Elérzékenyülve hallva hangját ismét ! *Az élet örök búcsúzás* szavalta önmagáról az akkor már búcsúzó.

Majd Dobák Lajos idézte fel a *Vadócba rózsát oltok* értelmét: a premontrei költő és a premontreiek tevékenységét - az evangélium nemesítő nevelését a lelkekben. Ez a *rózsa* nem hervad el, bennünk tovább él, miként Mécs László versei is.

Tóth Mária (I.o.) üdítő furulyaszóval kedveskedett a megjelenteknek. -...-

A *történelmi évfordulókban* Révay Ferenc a 70 év előtti 1924/25 tanévi iskolakezdetet idézte írásában, akkor került kezdő kisdíakként a gimnáziumba. Tóth Gábor mostani elsőosztályos tolmácsolta átéléssel, gyerekhangjával a 80 éves öregdiák szavait. (Fényi Ottó kiegészítése: Miska bácsi, szeretett énektanárunk haja az ostrom alatt hófehérré vált !...-valószínűleg nem volt színező tinta.)

A műsorvezető beszámolt, hogy multunkat az évkönyvek őrzik, s kik híressé váltak, földönfutók lettek. Dragsits Imre idézte diákkorunk már nem látható emlékeztetőit, s hogy e falak között mondotta még Tauszik bácsi: Gödöllőt soha el ne feledjétek... Gödöllőre tér ma is vissza az itt nevelkedett ifjúság.

Mayer László a tragikus 1944/45-ös iskolaévről számolt be, az elűzetésről és rombolásról, az újrakezdésről. Borzongva hallgattuk a megrendítő korképet s, hogy szüleit Gödöllőn agyonlőtték a megszállók.

Czettler Antal az iskolából fogolytáborra változás idejéről beszélt, amikor az egykori diákok *bentlakókká* váltak. Szellemben idézte, hogy amikor a magyar két pogány közt - egy hazaért sorsát viselték, a könyvtár maradványainak segítségével komoly szellemi életet éltek a neveltetés erejével.

Sármezey Árpád házagpótló beszámolójában az államosítás utáni vizionálásakor már a műalkotásoktól kifosztott intézetben alig talált a régiek közül ismerős személyeket: Ötvös Károly, néhány diáktárs és alkalmazott, Joszi bácsi. Csak Berente dokibá ismerte fel azonnal, hiszen 8 éven át eleget szimulált Árpai.

Sármezey Árpád saját költeményét adta elő: *Jámbor emlékezés* - mely gondolatcsokrárt helyezte el mindannyiunk nevében Mécs nyughelyére. Szívünkben a *Fényt hagyni* érzés tudatával. Végezetül Szinyei Merse Pál emlékezett meg Trianon 75 éves évfordulójáról.

Köszönet a műsor előkészítőinek és közreműködőinek, az öregdiákoknak, akik az átért történelmet örökítették meg; a mostani tanároknak és kisdíákoknak - sajnos kevesen voltak körünkben, akik élete szerencsére már nem a történelem - az újrakezdett jelen.

Felejtethetetlen élménnyel gazdagodtunk.

Isten segítsen mindannyiunkat, hogy jövőre ugyanekkor, ugyanitt

- Fazekas Mátvás -.

GÖDÖLLŐI PREMONTREI ÖREGDIÁKOK EGYESÜLETE

Tagsági névsor kiegészítés (10.sz.)

Változások: 1995.IV.1-től 1995.XI.1-ig

Elhunytak: KUHARIK LÁSZLÓ (1931 évf.), KATONA GYULA (1932), HAUER LAJOS (1936), DÓRA ERNŐ (1938/A), LUKÁCS JÁNOS (1939), SZILVÁSSY ZOLTÁN (1942), GÁTI TIBOR (1947), MAROSI ZSOLT (1950);

Új belépők: MERVÁ FERENC (1932.pártoló), KOLLER MIKLÓS (1939), KOVÁTS GYULA (1945), SZIKLAY SÁNDOR (Kassa), SZÁNTÓ PÁL (Rozsnyó).

A nyilvántartás és a portázás érdekében kérjük a cimváltozás közlését, az Egyesület és az évfolyamfelelős részére. A diáktárs elhunytáról értesítést kérünk a hozzátartozóktól, hogy a temetésen búcsút vehessünk a megemlékezés csokrával.

- TAGDIJ -

Az 1995.éves tagdíjat a többség már befizette, sokan megajánlással növelten. Az elmaradók szíves figyelmét felhíva kérjük az év végéig a tagdíjat rendezni.

Belföldi befizetés az Egyesület részére a Gödöllői OTP-nél kezelt "763-2608 sz." csekkszámunkra történik. Külföldről a valutaátutalás az Egyesület nevére az "OTP Gödöllő 217-98405, 2621/011251 sz." devizaszámlára lehetséges. Kérjük a külföldieket, hogy a valutát devizaszámlánkra utalják át (lehetően MONEY ORDER INTERNATIONAL módon), vagy hazalátogatóval küldjék el adományukat, mivel - főleg a magánbankok által kezelt csekkek beváltásáért igen magas összegű kezelési levonást számolnak fel.

KÖSZÖNJÜK!!!!

- BEFIZETÉSEK -

Belföldiek részére most csekklapot mellékelünk a KÁPOLNAÉPÍTÉS támogatás befizetésére - amit külön is megköszönünk.

Belföldi befizetési utalványokat (egyesületi, kápolnaépítési, alapítványi célra) az Egyesület küld az igénylőknek, hasonlóan jelentkezési lapot is.

A "KÁPOLNAÉPÍTÉSRE", valamint a gimnáziumot segítő "ALAPITVÁNYRA" történő befizetésekről igazolást küldenek az év végén (aki nem kér külön igazolást, az jelezze az utalványon). Ezen adományok összegei levonhatók a személyi jövedelemadó alapból !

KÖSZÖNJÜK A TÁMOGATÁSOKAT!!!

- KÉRÉS MINDENKIHEZ -

Sokunk anyagi helyzete korlátozza a segítőszándék megvalósítását. Ezért arra kérünk mindenkit - a gimnazisták családjait is - hogy saját lehetőségükön túlmenően ismeretségi körükben is igyekezzenek támogatókat szerezni a

KÁPOLNAÉPÍTÉS CÉLJÁRA

- KÖSZÖNET MINDENKINEK! -

A minket oktató és nevelő Premontrei Rendnek nem maradt semmije, de megmaradtak hálás tanítványai!

Most mi segítsünk az újrakezdésben, adományaikkal támogatva a kápolna és egyesületi otthonunk felépítését. A kápolna építésére befizetés:

Belföldön: a "Premontrei Priorátus" 2100 Gödöllő Fácán sor 3. megnevezésű, 566 542135 számlára csekklapon történhet

Külföldről: valutaátutalás az OTP Budapest, II. ker. 94893 sz. devizaszámlára lehetséges.

Az adományozók igazolást kapnak a befizetett összegről, mely levonható a személyi jövedelemadó-alapból.

Az USA-ban ALBIN atya vállalta a gyűjtéssel kapcsolatos teendőket.

A cím: CANONS REGULAR OF MAGNOVARAD Ltd. c/o St. NORBERT ABBEY.

1016 North Broadway, DE PERE, WI. 54115-2697.

Allention: Rev. Veszeloovszky.

Németországban az adományokat "Prämonstratenser Abtei von Windberg" számlájára lehet befizetni - Konto No.: POSTBANK NÜRNBERG 34394-856.

Name von Konto No.: ABTEI WINDBERG Pfarrplatz 22,

HUNDERDORF

Mindkét országban az adományozók tüntessék fel, hogy a "Gödöllői Premontrei Perjelség" javára történt a befizetés, melyről igazolást kapnak az adólevonás érdekében.

PRO MEMORIA - 1996. június 8-án tartjuk Gödöllőn a Szt. Norbert - ünnepségünket, alkalmat adva a jubiláló évfolyamok (1931, 1936, 1941, 1946, 1951) találkozájára is.

A Fácán-sori kápolnában már elkészült a színes üvegablak-kép, a hálás öregdiákok adományaiból és gyűjtése eredményeként. ott adunk hálát a Rend és az Egyesületünk működéséért.

VÁRJUK EGYMÁST ! 1996-ban is. Tavaszi körlevelünkben adunk tájékoztatást.

GÖDÖLLŐI PREMONTREI GIMNÁZIUM ÖREGDIÁKJAI - MOSTANI DIÁKJAI !

Egyesületünk nem csak az egykori diáktársakat fonta egybe ismét, de évtizedek alatt kapcsolat alakult ki a családtagokkal is, Gödöllő összekötő emlékezetével. A GIMNÁZIUMHOZ ragaszkodás tudatát kívánjuk tovább adni a mostani diákoknak és hozzátartozóinak tájékoztatónkkal is.

FÉNYT HAGYNI MAGUNK UTÁN... legalább, mint öregdiákok.

"Az élet örök búcsúzás" visszhangzik bennünk Mécs László írta gondolat, júniusi találkozónkon felvételtől is hallhattuk versmondását.

Az egykori diákok 50-60-70 év távlatával is kifejezték mindig ragaszkodásukat (és segítő szándékukat) a Gödöllői Premontrei Gimnáziumhoz, a Rendhez, a diáktársak összetartásával. Legyen áldás közösségünkön !

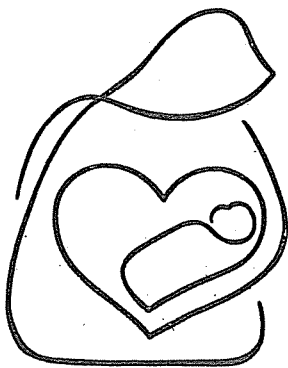
A gödöllői premontrei kápolnában gyászmisét mutatnak be az elhunytakért. Mindenkor felhangzik a könyörgés gimnáziumunk halottaiért, a tanár- és diáktársakért, a hazai és messze földben nyugvókért, a búcsúzásra készülőkért - érettünk.

Nemcsak Halottak-napján... amikor gyertyát gyújtottunk.

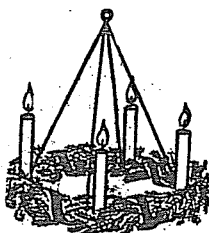
Egy égő gyertya

Ha nem tudok imádkozni...
Legalább egy gyertyát gyújtok.

**SZERETETTEL KIVANUNK EGYMÁSRAGONDOLÁSSAL
KEGYELEMMELTETJES, ÁLDOTT ÜNNEPEKET.**

Advent

„Áldott a te méhednek gyümölcse Jézus,
Akit te Szent Szűz, a világra szültél.”

Halottainkért

**Rónay György
Csönd**

Milyen csönd van itt, Istenem, milyen csönd!
Annyi zaj után
milyen lágyan ölel, milyen szelíden,
milyen puhán.
Hogy ringat, hogy ölel, hogy simogat,
hogy altat!
Himbál, mint hanyatt úszót a lusta nyári
folyón a halk hab.

Csak kék eget látsz, lanyha kék folyót fönn,
s az is, ami visz:
akár a híg ég, olyan ez a csönd,
olyan ez a víz.
Már partja sincs. Már partod sincs.
Sodor a hab.
Visz a csönd. Mint a víz viszi színén
az olajat.

CIMÜNK:

GÖDÖLLŐI PREMONTREI ÖREGDIÁKOK EGYESÜLETE
2100 GÖDÖLLŐ, FÁCÁN-SOR 3.sz. T.:28/330-879
Budapesti ügyintézés: DRAGSITS IMRE, 1023
Budapest, Árpád fejedelem u.46.T.:188-6889.
Magyarország hívószáma külföldről:36.
Budapest hívószáma :361.

AFÉSZ Nyomda Vác. 420.95.

